



دانشگاه پیام نور

کاربرد آموزش باز و از دور در دانشگاه

(کارشناسی ارشد علوم تربیتی)

www.ketab.ir

دکتر مهران فرج‌اللهی دکتر مهدی معینی کیا
دکتر مهدی محمودی دکتر فهیمه‌السادات حقیقی

عنوان و نام پدید آور	کاربرد آموزش باز و از دور در دانشگاه (کارشناسی ارشد علوم تربیتی) / مهران فرح‌اللهی...
مشخصات نشر	[و دیگران]؛ ویراستار علمی نسیم سعید. تهران: دانشگاه پیام‌نور، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	سبزه، ۲۱۹ ص
فروست	دانشگاه پیام نور، ۲۷۵۶. گروه علوم تربیتی، ۱/۱۷۹.
شابک	978 - 964 - 14 - 0805 - 5
وضعیت فهرست نویسی	قیفا
یادداشت	مهران فرح‌اللهی، مهدی معینی‌کیا، مهدی محمودی، فهیمه‌السادات حقیقی.
یادداشت	کتابنامه: ص. [۲۱۳] - ۲۱۹.
موضوع	آموزش عالی -- منابع شبکه کامپیوتری -- آموزش برنامه‌ای
موضوع	Education, Higher -- Computer network resources -- Programmed instruction
موضوع	واقعیت مجازی در آموزش عالی -- آموزش برنامه‌ای
موضوع	Virtual reality in higher education -- Programmed instruction
موضوع	آموزش عالی -- منابع شبکه کامپیوتری -- آزمون‌ها و تمرین‌ها
موضوع	Education, Higher--Computer network resources--Examinations, questions, etc
موضوع	واقعیت مجازی در آموزش عالی -- آزمون‌ها و تمرین‌ها
موضوع	Virtual reality in higher education -- Examinations, questions, etc.
شناسه افزوده	فرح‌اللهی، مهران، ۱۳۳۹ -
شناسه افزوده	Farajollahi, Mehran
شناسه افزوده	سعید، ویراستار
شناسه افزوده	دانشگاه پیام نور
شناسه افزوده	Bayam Noor University
رده بندی کنگره	LB۳۳۹۵/۷
رده بندی دیویی	۳۷۸/۱۷۳۴
شماره کتابشناسی ملی	۷۳۹۹۰۵۶



دانشگاه پیام نور

کاربرد آموزش باز و از دور در دانشگاه

مولفان: دکتر مهران فرح‌اللهی-دکتر مهدی معینی‌کیا-دکتر مهدی محمودی-دکتر فهیمه‌السادات حقیقی

ویراستار علمی: دکتر نسیم سعید

تهیه و تولید: مرکز انتشارات دانشگاه پیام‌نور

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۱۴ - ۰۸۰۵ - ۵

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0805 - 5

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کتاب حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه‌برداری، نشر و ترجمه، چاپ، اجاره، توزیع گسترده، تهیه CD و... این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پست و روی جلد و... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

ادرس فروشنده مرکزی چاپ و انتشارات دانشگاه پیام‌نور: تهران، خیابان شهید رجایی،

نوسیده به تقاطع آزادگان، جنب ورزشگاه یادآور آن، تلفن: ۵۵۵۰۲۱۰۴ - ۵۵۰۰۹۸۳۸

سایت فروش اینترنتی: <http://digibook.pnu.ac.ir>

چاپ: اول

شمارگان: ۲۰۰

قیمت: (ریال) ۳۸۰,۰۰۰

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	یازده
فصل اول. آموزش عالی در عصر جدید.....	۱
هدف کلی.....	۱
هدف‌های یادگیری.....	۱
مقدمه.....	۱
۱-۱ دانشگاه‌ها در عصر جدید.....	۳
۱-۱-۱ دانشگاه‌های آموزشی-پژوهشی.....	۳
۲-۱-۱ دانشگاه یادگیرنده.....	۴
۲-۱ پداگوژی و تکنولوژی.....	۸
۳-۱ فناوری‌های یادگیری سیار.....	۱۰
۴-۱ انواع فناوری‌های یادگیری سیار.....	۱۱
۵-۱ فناوری‌های آموزش از دور.....	۱۴
۶-۱ دانشگاه‌های باز و از دور.....	۱۷
خلاصه فصل اول.....	۲۲
خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل اول.....	۲۳
فصل دوم. آموزش از دور.....	۲۷
هدف کلی.....	۲۷
هدف‌های یادگیری.....	۲۷
مقدمه.....	۲۷
۱-۲ آموزش از دور، روش یا نظام آموزشی.....	۲۸

۳۰	۲-۲ چستی آموزش از دور.....
۳۳	۳-۲ معیارهای آموزش از دور.....
۳۳	۴-۲ یادگیری در محیط آموزش از دور.....
۳۵	۵-۲ رفتارگرایی، راهبرد تولید محتوا در نسل اول آموزش باز و از دور.....
۳۶	۶-۲ ساختن گرایی، راهبرد تولید محتوا در نسل دوم آموزش باز و از دور.....
۳۹	۷-۲ ساختن گرایی، راهبرد تولید محتوا در نسل سوم به بعد.....
۴۱	خلاصه فصل دوم.....
۴۲	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوم.....
۴۵	فصل سوم. نظریه‌های آموزش از دور.....
۴۵	هدف کلی.....
۴۵	هدف‌های یادگیری.....
۴۵	مقدمه.....
۴۶	۱-۳ نظریه‌ها در آموزش از دور.....
۴۷	۲-۳ آموزش از دور و علوم دیگر.....
۴۸	۳-۳ نظریه‌های آموزش از دور.....
۴۹	۱-۳-۳ نظریه‌های خودکاری و خودآزمایی.....
۵۲	۲-۳-۳ نظریه صنعتی سازی تدریس.....
۵۵	۳-۳-۳ نظریه‌های ارتباطی و تعاملی.....
۶۰	۴-۳-۳ ترکیب و تلفیق نظریه‌های موجود.....
۶۲	خلاصه فصل سوم.....
۶۴	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل سوم.....
۶۷	فصل چهارم. رویکرد ساختن گرایی در برنامه‌ریزی آموزش از دور و الکترونیکی.....
۶۷	هدف کلی.....
۶۷	هدف‌های یادگیری.....
۶۷	مقدمه.....
۶۹	۱-۴ شاخص‌های ساختن گرایی در طراحی نظام‌های آموزشی.....
۷۲	۲-۴ چالش‌های تحقق محیط‌های یادگیری سازنده.....
۷۲	۳-۴ چالش یافتن الگوهای طراحی نظام‌های آموزشی مبتنی بر ساختن گرایی.....
۷۳	۴-۴ جمع‌بندی ویلسون از تغییرات تحلیل آموزشی مبتنی بر الگوی کار باندروسون.....
۷۸	خلاصه فصل چهارم.....
۷۹	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل چهارم.....
۸۱	فصل پنجم. خدمات پشتیبانی در آموزش از دور.....
۸۱	هدف کلی.....

۸۱	هدف‌های یادگیری
۸۱	مقدمه
۸۳	۱-۵ خدمات پشتیبانی یادگیری یادگیرندگان
۸۵	۲-۵ دیدگاه رامبل در خصوص خدمات پشتیبانی یادگیرندگان
۸۶	۳-۵ شروع خدمات پشتیبانی از کجا و از چه زمانی است؟
۸۶	۴-۵ چه نوع خدماتی بایستی در نظر گرفته شود؟
۸۶	۵-۵ خدمات در نظر گرفته شده چگونه ارائه می‌شود؟
۹۰	۶-۵ نقش و اهمیت خدمات پشتیبانی یادگیری یادگیرندگان
۹۲	۷-۵ ویژگی‌های خدمات پشتیبانی اثربخش
۹۳	۸-۵ ابعاد خدمات پشتیبانی یادگیری یادگیرندگان
۹۴	خلاصه فصل پنجم
۹۵	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل پنجم
۹۹	فصل ششم. خدمات پشتیبانی اداری-آموزشی و راهنمایی و مشاوره
۹۹	هدف کلی
۹۹	هدف‌های یادگیری
۹۹	مقدمه
۱۰۰	۱-۶ خدمات اداری-آموزشی
۱۰۳	۲-۶ خدمات راهنمایی و مشاوره‌ای
۱۰۵	۳-۶ مفهوم راهنمایی
۱۰۶	۴-۶ مفهوم مشاوره
۱۰۷	۵-۶ فناوری و راهنمایی و مشاوره
۱۰۹	خلاصه فصل ششم
۱۱۰	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل ششم
۱۱۳	فصل هفتم. خدمات پشتیبانی کتابخانه‌ای
۱۱۳	هدف کلی
۱۱۳	هدف‌های یادگیری
۱۱۳	مقدمه
۱۱۴	۱-۷ کتابخانه‌ها و مراکز آموزش از دور
۱۱۹	۲-۷ استانداردهای خدمات کتابخانه‌ای سیستم آموزش از دور
۱۲۳	۳-۷ سنجش کیفیت خدمات کتابخانه‌ای
۱۲۵	خلاصه فصل هفتم
۱۲۶	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل هفتم
۱۲۹	فصل هشتم. خدمات پشتیبانی از تدریس چهره به چهره
۱۲۹	هدف کلی

پیشگفتار

تحولات اخیر و پیشرفت جهان امروز را به جرئت می‌توان به تعلیم و تربیت نسبت داد. تعلیم و تربیت همواره در جست‌وجوی این پرسش بوده است که چگونه می‌توان اقشار مختلف یک جامعه را آگاه کرد و آن‌ها را برای این پهنه بسیار عظیم به پیش برد. با توجه به شرایط خاصی که بر جوامع مختلف جهان حاکم است بسیاری از متولیان اجتماعی که در اندیشه مردم هستند، شیوه‌ها و راهبردهایی را جست‌وجو می‌کنند که به کمک آن‌ها بتوان آموزش را در ساده‌ترین شکل ممکن در اختیار نیازمندان قرار داده و چشم‌اندازی عملی برای پیشبرد آن طراحی و اجرا کنند. در سال‌های اخیر، نظام آموزش باز و از دور توانسته توجه مؤسسات و متولیان آموزش را به خود جلب کند. شاهد این مدعا، افزایش کمی و کیفی مؤسسات ارائه دهنده آموزش از دور و به‌ویژه رویکردهای جدید آن همچون آموزش الکترونیکی و ترکیبی در سطح دانشگاه‌ها است. با به‌کارگیری فناوری‌های ارتباطی در فرایند یاددهی-یادگیری در نظام آموزش از دور تعامل میان عناصر اصلی فرایند آموزش یعنی یاددهنده، یادگیرنده و محتوا تأمین و توسعه می‌یابد و این خود عاملی است که می‌تواند منجر به اثربخشی بیشتر آموزش شود.

هدف و ساختار کتاب

همسو با پیشرفت‌ها و توسعه امکانات متنوع فناوری اطلاعات و ارتباطات و افزایش ضریب نفوذ اینترنت در کشورهای مختلف، مدل‌ها و نظریه‌های یادگیری نیز توسعه

یافته‌اند. هدف این کتاب، ارائه مبانی نظری و راه کارهای عملی است که امکان کاربرد آموزش باز و از دور را در سطح دانشگاه‌های کشور افزایش می‌دهد. به همین منظور، محتوای کتاب در یازده فصل تنظیم شده است:

فصل اول. آموزش عالی در عصر جدید: هدف این فصل، معرفی شکلی از آموزش عالی است که متناسب با پیشرفت‌ها و تحولات عصر جدید باشد.

فصل دوم. آموزش از دور: در این فصل تلاش شده تعاریف، ویژگی‌ها و مهم‌ترین رویکردهای روان‌شناختی که در شکل‌گیری آموزش از دور مؤثر است، معرفی شود.

فصل سوم. نظریه‌های آموزش از دور: در این فصل تلاش شده مهم‌ترین نظریه‌هایی که مرتبط با آموزش از دور مطرح شده و بر توسعه این مفهوم در عرصه دانش روز تأثیر گذاشته است.

فصل چهارم. رویکردها و ساختن‌گرایی در برنامه‌ریزی آموزش از دور و الکترونیکی: در این فصل تلاش شده تأثیرات و ویژگی‌هایی که در نتیجه توجه به رویکردها ساختن‌گرایی در فرایند آموزش ایجاد می‌شود، طرح شده و درباره آن بحث شود.

فصل پنجم. خدمات پشتیبانی در آموزش از دور: هدف این فصل بیان نقش و اهمیت خدمات پشتیبانی، همچنین معرفی ویژگی‌های خدمات پشتیبانی اثربخش در جریان آموزش از دور است.

فصل ششم. خدمات پشتیبانی اداری-آموزشی و راهنمایی و مشاوره: هدف این فصل معرفی و تبیین ضرورت انواع خدمات پشتیبانی اداری-آموزشی و راهنمایی و مشاوره برای یادگیرندگان است که می‌تواند بر ماندگاری آن‌ها در جریان آموزش از دور تأثیر گذارد.

فصل هفتم. خدمات پشتیبانی کتابخانه‌ای: هدف این فصل آشنایی با نقش کتابخانه‌ها و انواع خدمات آن‌ها در ارائه آموزش از دور مؤثر است.

فصل هشتم. خدمات پشتیبانی از تدریس چهره به چهره: در این فصل تلاش شده اهمیت و ضرورت پشتیبانی از آموزش سنتی با استفاده از شیوه‌های نوین تدریس همچون آموزش از دور به بحث گذاشته شود.